

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים אזרחיים

רע"א 8758/20

לפני: כבוד השופט ע' גרוסקופף

המבקש: זהבי בלאו ושות'

נגד

המשיבים:

1. ירון בורנשטיין
2. הילה בורנשטיין
3. מינהל מגורים מ.ש.י. בע"מ
4. שלמה ונטורה בע"מ
5. רפי חלפון
6. יוסי סופר
7. משה משעל
8. לימור עמר
9. אייל ספיר
10. כלל חברה לביטוח בע"מ

בקשת רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו מיום 18.11.2020 בת"א 18-03-14272 שניתנה על ידי כב' השופטת חנה פלינר

בשם המבקש: עו"ד אלישע אטיאס

החלטה

לפניי בקשת רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (כב' השופטת חנה פלינר) בת"א 18-03-14272 מיום 18.11.2020, במסגרתה נדחתה בקשת המבקש לעיכוב הליכים בשל קיומו של הליך בוררות תלוי ועומד.

העובדות הצריכות לעניין

1. בשנת 2016, הצטרפו בני הזוג ירון והילה בורנשטיין (המשיבים 1 ו-2. להלן: התובעים) לקבוצת הרכישה "יונייטד שרונה", אשר התאגדה באותה העת לצורך הקמת פרויקט מגורים, מסחר ומשרדים ב"מתחם שרונה" בתל אביב-יפו (להלן: קבוצת הרכישה ו-הפרויקט). המשיבות 3 ו-4 שימשו כמארגנת וכמנהלת קבוצת הרכישה, בהתאמה;

המשיבים 5-9 הם חברי קבוצת הרכישה אשר שימשו כנציגות הקבוצה; והמבקש, משרד עורכי הדין זהבי, בלאו ושות', ייצג את קבוצת הרכישה בהתקשרויות מול חבריה והעניק לה שירותי ייעוץ משפטי בנוגע לפרויקט (להלן: המנהלות, הנציגות ו-משרד עורכי הדין, בהתאמה). לאחר גיבוש קבוצת הרכישה, חתמו חברי הקבוצה, ביניהם התובעים, על הסכם שיתוף, במסגרתו הוסכם, בין היתר, כי כל סכסוך שיתגלע בין חברי הקבוצה בכל עניין הקשור בהסכם השיתוף יופנה להליך בוררות (להלן: הסכם השיתוף ו-תניית הבוררות).

2. בשלב מסוים, בעקבות קשיים במימוש הפרויקט, עלו יחסי הצדדים על שרטון, והתובעים הגישו תביעה לבית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו כנגד המנהלות, משרד עורכי הדין, הנציגות ונתבעים נוספים (להלן: הנתבעים הנוספים), במסגרתה עתרו לביטול ההתקשרות החוזית ביניהם וכן לסעדים כספיים בעילות של הטעיה, מצגי שווא, ועילות חוזיות ונזיקיות נוספות (להלן: ההליך האזרחי). לאחר כשנה וחודשיים, ביום 13.5.2019, הגישו הנציגות בקשה לעיכוב ההליך האזרחי ולהעברת ההתדיינות בין התובעים לנציגות לבוררות לפי סעיף 5(א) לחוק הבוררות, התשכ"ח-1958, וזאת מכוח תניית הבוררות בהסכם השיתוף. תחילה התובעים התנגדו להפניית הסכסוך לבוררות, ואולם במסגרת הדיון המקדמי הראשון שנערך בהליך האזרחי ביום 8.7.2019, הצליחו הצדדים להגיע להסכמה, ובית המשפט הורה על הפניית התובעים והנציגות להליך בוררות, ועל עיכוב ההליך האזרחי כנגד הנציגות עד להכרעה בו (להלן: הליך הבוררות). עוד הוסכם על מחיקתם של הנתבעים הנוספים מההליך האזרחי, ללא צו להוצאות.

3. בחלוף כשנה וחודש, בסמוך למועד שנקבע לישיבת הבוררות הראשונה, הגיש משרד עורכי הדין בקשה לעיכוב ההליך האזרחי גם ביחס אליו עד להכרעה בהליך הבוררות (להלן: בקשת משרד עורכי הדין לעיכוב ההליכים). בהעדר עילה לעיכוב ההליכים בחוק הבוררות (שכן משרד עורכי הדין אינו צד להליך הבוררות), סמך משרד עורכי הדין את ידיו בהקשר זה על הדוקטרינה הפסיקית בדבר 'הליך תלוי ועומד' (Lis Alibi Pendens). במסגרת זאת, טען משרד עורכי הדין כי המסכת העובדתית והמשפטית העומדות בבסיס טענות התובעים בשני ההליכים, זהה בעיקרה, ונוגעת לתוקפה של מערכת ההסכמים שנכרתו בינם לבין הנציגות במסגרת ההתקשרות ביניהם. עוד נטען כי היה ובקשתו תידחה, ההכרעה בהליך הבוררות תאיין לחלוטין את ההליך האזרחי, בעוד מנגד היענות לבקשה לא תגרום שום נזק, וזאת בשים לב לכך שההליך האזרחי עוד מצוי בראשיתו. כן נטען כי עיכוב ההליך מוצדק לאור ההלכה שנקבעה ברע"א 2812/13 קולומביה ציוד וצרכי צילום בע"מ נ' דלתה דיגיטל בע"מ (11.7.2013)

(להלן: הלכת קולומביה), הקובעת כי מקום שבו יוכרעו פלוגתאות מסוימות במסגרת הליך בוררות, יכול צד שאינו נוטל חלק בבוררות להעלות טענה בדבר השתק פלוגתא לא הדדי הגנתי, באופן אשר יצדיק עיכוב ההליך המבוקש גם ביחס אליו.

התובעים, מצדם, התנגדו לבקשת משרד עורכי הדין לעיכוב ההליכים, ממספר טעמים, בהם כי הסכמתם לפנות להליך בוררות הותנתה בכך כי ההליך האזרחי יוסיף להתנהל בכל הנוגע למשרד עורכי הדין ולמנהלות; כי אין בהכרעה בהליך הבוררות כדי לייתר את ההליך האזרחי; וכי בקשת משרד עורכי הדין לעיכוב ההליכים הוגשה כשנה לאחר העברת ההליך לבוררות, ודי בכך כדי לדחותה.

החלטת בית המשפט קמא

4. ביום 18.12.2020, דחה בית המשפט המחוזי את בקשת משרד עורכי הדין לעיכוב ההליכים, וזאת ממספר טעמים: ראשית, כי עיון בפרוטוקול הדיון מיום 8.7.2019 אכן מעלה כי הסכמת התובעים לפנות להליך בוררות הותנתה בכך שההליך האזרחי, בכל הנוגע למשרד עורכי הדין ולמנהלות, יוסיף להתקיים, וקבע כי "אם היה יודע ב"כ התובעים כי גם ההליכים כנגד הנתבע 3 [משרד עורכי הדין] יעוכבו – לא היה נותן את הסכמתו"; שנית, כי אומנם במסגרת הדיון האמור נקבע כי "כל צד שומר על טענותיו המקדמיות", אך בהינתן מסקנתו לעיל ביחס להסכמת התובעים, יש להחריג את טענת עיכוב ההליכים כטענה מקדמית. מכל מקום, אילו רצה משרד עורכי הדין להעלות טענה זו כטענה מקדמית, היה עליו להגיש בקשה מתאימה בסמוך למתן ההחלטה על הפניית הצדדים להליך בוררות, ולא להמתין פרק זמן של מעל לשנה; שלישית, כי עיון בכתב התביעה מלמד שרבות מעילות התביעה יוחדו למשרד עורכי הדין ולמנהלות, באופן שאין ממש בטענת משרד עורכי הדין לפיה ההכרעה בהליך הבוררות תייתר את הדיון בהליך האזרחי; רביעית, כי העילות המיוחסות למשרד עורכי הדין זהות בעיקרן לעילות המיוחסות למנהלות. לפיכך, ובהנחה שההליך נגד המנהלות לא יעוכב, עיכוב ההליך ביחס למשרד עורכי הדין רק יסרבל את ההליך; חמישית, כי היה וייקבע ממצא כלשהו בהליך הבוררות בטרם תינתן הכרעה בהליך האזרחי, כך שאפשר ותעמוד למשרד עורכי הדין טענה של השתק פלוגתא לא הדדי הגנתי לפי הלכת קולומביה, יוכל משרד עורכי הדין להגיש בקשה נוספת לעיכוב הליכים וזו תיבחן לגופה; לבסוף, כי בשלב זה קיימת אפשרות ממשית שהליך הבוררות המדובר לא יתקיים או למצער יעוכב, וזאת בהינתן שנדרשת הכרעה הבורר בעניין תחולת תניית התשלומים בהסכם השיתוף, הקובעת כי על חברי הקבוצה לשלם את כל התשלומים אותם נדרשו לשלם עד לאותו מועד כתנאי לתחילת הליך הבוררות, ובשים לב לסירובם של התובעים לעשות כן. לעניין קביעתו

האמורה, הפנה בית המשפט קמא להחלטה שניתנה באחרונה בקשר לתביעתם של חברי קבוצה אחרים בנסיבות דומות ברע"א 6749/20 שכטר ואח' נ' חברי קבוצת הרכישה יונייטד שרונה ואח' (15.11.2020) (להלן: עניין אלפרד), במסגרתה קיבל בית המשפט העליון החלטת בוררת המורה על עיכוב הליך הבוררות עד להסדרת מלוא התשלום, וזאת על יסוד אותו סעיף ממש.

על החלטה זו הוגשה בקשת רשות הערעור דנן.

בקשת רשות הערעור

5. בבקשת רשות הערעור, שב משרד עורכי הדין על עיקר טענותיו בפני בית המשפט המחוזי, ומדגיש כי המשך הדיון בהליך האזרחי עלול להוביל להכרעות סותרות בשאלות שבמחלוקת ולפגיעה ביעילות הדיון. משרד עורכי הדין מוסיף וטוען כי שגה בית המשפט קמא בקביעתו לפיה הסכמת התובעים לעיכוב ההליך האזרחי בכל הנוגע לנציגות הותנתה בכך שההליך לא יעוכב ביחס למשרד עורכי הדין ולמנהלות, כאשר לגרסתו בסיומו של אותו דיון, התובעים חזרו בהם מתנאי זה. עוד נטען כי אף אם נניח כי התובעים עמדו על תנאי זה, ברי כי אין הדבר משליך על התוצאה הסופית, שכן הליך הבוררות היה מתקיים אף אם היו התובעים מתמידים בהתנגדותם; וכי ממילא אין בכך כדי לחסום בפניו את האפשרות להגיש בקשה לעיכוב הליכים, משלא הביע את הסכמתו לתנאי האמור. לבסוף, נטען כי שגה בית המשפט קמא בקביעתו לפיה ההחלטה בעניין אלפרד מהווה תימוכין למסקנה לפיה הליך הבוררות המדובר נתון בספק, וכי אף אם היה בה ממש, האפשרות ההיפותטית לעיכוב, מחיקה או ביטול ההליך שבגיננו מבוקש העיכוב, קיימת בכל בקשה לעיכוב הליכים מכוח הדוקטרינה של 'הליך תלוי ועומד', ומשכך הגדרתה כשיקול רלוונטי להכרעה בבקשות מסוג זה, שומטת את הקרקע תחת דוקטרינה חשובה זו.

דיון והכרעה

6. לאחר שעיינתי בבקשת רשות הערעור על נספחיה, הגעתי למסקנה כי דינה להידחות, וזאת אף מבלי להידרש לתשובות המשיבים.

7. בהלכת קולומביה, הכיר בית משפט זה באפשרות להחיל את הדוקטרינה בדבר עיכוב הליכים מחמת 'הליך תלוי ועומד' על הליך בוררות, במובן זה שהליך בוררות המתנהל במקביל להליך שיפוטי מהווה 'הליך' אשר עשוי להצדיק עיכובו של אותו הליך

שיפוטי עד להכרעה בו (עד לאותה העת, סוגיה זו הושארה בצריך עיון. ראו למשל: רע"א 1674/08 לכטר נ' בואטנג, פסקה 22 (4.11.2009); רע"א 5394/09 סוכנות מכונות לים התיכון בע"מ נ' KIA MOTORS CORPORATIONS, פסקה 17 לחוות דעתו של המשנה לנשיא (בדימ') אליעזר ריבלין (27.6.2012) (להלן: עניין KIA MOTORS)). בבסיס הלכה זו, עומדת קביעתו של בית המשפט לפיה מקום שבו יוכרעו פלוגתאות מסוימות במסגרת הליך בוררות, יכול צד שאינו נוטל חלק בבוררות להעלות טענה בדבר השתק פלוגתא לא הדדי הגנתי, באופן אשר יצדיק, במקרים מסוימים, עיכוב ההליך המבוקש גם ביחס אליו. ואולם, גם כאשר עסקינן בהליך בוררות (ובבחינת קל וחומר), הסמכות להורות על עיכוב הליכים מכוח הדוקטרינה הינה סמכות שבשיקול דעת, אשר תופעל בכל מקרה לאחר בחינתו לגופו, ובהתאם לשיקולים שהתוו בפסיקה לעניין זה. בהקשר זה, יפה לענייננו ההלכה אשר עוגנה היטב בפסיקתו של בית משפט זה, לפיה החלטה בדבר עיכוב הליכים עקב קיומו של 'הליך תלוי ועומד', היא החלטה בעלת אופי דיוני מובהק, וככזו נתונה היא לשיקול דעתה הרחב של הערכאה המבררת. משכך, לא בנקל תתערב בה ערכאת הערעור למעט במקרים חריגים (ראו: רע"א 353/20 קוגיטו קפיטל אס.אמ.אי שותפות מוגבלת נ' ויצמן, פסקה 20 (18.5.2020) (להלן: עניין קוגיטו); רע"א 8466/18 חברת שאול גואטה בע"מ נ' קוקו, פסקה 5 (24.12.2018)). סבורני כי המקרה דנן אינו בא בגדר המקרים החריגים הללו.

8. עת נדרשת הערכאה הדיונית לבקשות לעיכוב הליכים מחמת קיומו של 'הליך תלוי ועומד', עליה לשקול, בין היתר, את זהות הסוגיות הדרושות הכרעה בכל אחד מן ההליכים, זהות בעלי הדין, מניעת הכרעות סותרות, וכן שיקולי יעילות דיונית וחיסכון במשאבים (ראו: עניין קוגיטו, פסקה 21; הלכת קולומביה, פסקאות 10-12). בענייננו, עיון בכתב התביעה מלמד כי, כפי שקבע בית המשפט קמא, רבות מעילות התביעה, ועיקר הטענות, הופנו למנהלות ולמשרד עורכי הדין, כאשר מסכת האירועים הרלוונטית אליהם מתייחסת לפרק הזמן שקדם לכניסתה של הנציגות לתמונה. משכך, בצדק סבר בית המשפט קמא כי אין ממש בטענת משרד עורכי הדין לפיה ההכרעה בהליך הבוררות תייתר את עיקר הדיון בהליך האזרחי. יתר על כן, הואיל וההליך האזרחי ביחס למנהלות ממילא לא יעוכב (שעה שעיכוב כאמור לא התבקש), ובהינתן זהות העילות המיוחסות למשרד עורכי הדין ולמנהלות, דומה כי טעמי יעילות דיונית מצדיקים שלא להיענות לבקשת משרד עורכי הדין לעיכוב ההליכים, ולא להפך. זאת ועוד, בית המשפט לא שלל את האפשרות כי בהתקיים תנאים מסוימים, תעמוד למשרד עורכי הדין טענה של השתק פלוגתא לא הדדי הגנתי לפי הלכת קולומביה בקשר להכרעות כאלה או אחרות שיתקבלו בבוררות, אך סבר כי במכלול השיקולים, אין הדבר מטה את הכף לטובת עיכוב ההליך האזרחי בשלב זה. זאת ועוד, בית המשפט קמא הבהיר כי היה ובכוא העת תעמוד למשרד

עורכי הדין טענה ממין זה, יוכל להגיש בקשה חדשה לעיכוב הליכים וזו תיבחן על ידי בית המשפט לגופה. בנסיבות האמורות, לא נפל פגם בהחלטת בית המשפט קמא המצדיק את התערבותו של בית המשפט זה.

9. לא זו אף זו, בדין סבר בית המשפט קמא כי הסיכוי הלא מבוטל כי הליך הבוררות למצער יעוכב, מהווה שיקול נוסף המצדיק שלא לעכב את ההליך האזרחי, ואין לקבל את טענתו של משרד עורכי הדין לפיה, כעניין עקרוני, אין מדובר בשיקול רלוונטי. אכן, האפשרות כי הליך מסוים יעוכב או יימחק קיימת ביחס לכל הליך משפטי באשר הוא, ומשכך, ככל שהסתברות התרחשותו של אחד מתרחישים אלה היא קלושה או ספקולטיבית, אין בכך, כשלעצמו, כדי להצדיק דחיית בקשה לעיכוב הליכים מכוח הדוקטרינה של 'הליך תלוי ועומד'. ואולם, שונים הם פני הדברים במקרים בהם קיימת אפשרות קונקרטית וממשית כי ההליך בגינו מבוקש עיכוב יעוכב לפרק זמן לא ידוע או יימחק בטרם החל. במקרים אלה, דומה כי מידת הרלוונטיות של התכליות העומדות בבסיסה של הדוקטרינה – יעילות דיונית ומניעת הכרעות סותרות, פוחתת, וכי מנגד מתעוררים שיקולים כבדי משקל אחרים, אשר בהצטברותם יחד, עשויים, במקרים מסוימים, להטות את הכף לטובת דחיית הבקשה (והשוו: עניין KIA MOTORS, פסקה 17 לחוות דעתו של המשנה לנשיא (בדימ') אליעזר ריבלין (27.6.2012)).

10. סוף דבר: הבקשה נדחת איפוא. מאחר שמדובר בבקשת סרק, יישא המבקש בהוצאות התובעים (המשיבים 1 ו-2) בסכום של 5,000 ש"ח, וזאת למרות שלא התבקשה תגובה.

ניתנה היום, כ"א בשבט התשפ"א (3.2.2021).

ש ו פ ט